

Via Baltica

Ensimmäinen päivä, perjantai

PÄRNU, VIRO

Oli oudon juhlavaa lähteä liikkeelle satamalaiturilta kohti pohjoista. Edessä oli elämäni pisin pyörämatka, arviolta kolmetuhatta kilometriä. Totta kai olin vähän täpinässä suuren seikkailun alussa.

Helsingistä lähdettäessä sää oli aurinkoinen ja vähä-
tuulinen. Aloin jo toivoa, että sadetta ennustanut Ilma-
tieteen laitos olisi erehtynyt, vaan ei ollut. Tallinnassa sää
oli tihkusateinen. Sadeasua se ei vaatinut, sillä kosteus
haihtuu pyöräilypuserosta hetkessä. Kuten fysiikan tun-
nilla opetettiin, veden haihtuminen tuottaa kuitenkin
tehokkaasti kylmyyttä. Kylmää matkalla Pärnuun riitti.

Olin päättänyt ajaa heti ensimmäisenä päivänä kun-
non rupeaman eli 130 kilometriä Pärnuun. Pelkäsin sen
olevan ensimmäiseksi taipaleeksi vähän raskas, koska en

ole tehnyt pitkiä pyörälentokkeja koko keväänä. Perille oli jokseenkin pakko päästä, sillä matkan varrella ei näyttänyt olevan sopivia yöpymispaikkoja kuin puolivälissä Märjamaassa. Huolta lisäsi se, että alkuvuodesta ennustettiin kovaa vastatuulta. Niinpä en ollut maksanut netistä varaamaani hotellihuonetta etukäteen, vaikka se olisi tullut halvemmaksi. Viikon mittaan tuuliennusteet kuitenkin rauhoittuivat.

Valitsin suorimman tien pitkin Via Balticaa, koska taitaval on joka tapauksessa pitkä ja koska vaihtoehdoisen käyremmän tien Raplan kautta ajoin jo viime kesänä.

Kevyt sade ei tahtia haitannut. Alkumatkasta tien laita kulki pyörätie, mistä en ollut pelkästään ilahtunut, koska se vaikeutti ja hidasti ajamista. Matka sujui varsin vauhdikkaasti, kun olin päässyt eroon Tallinnan liikennevaloristeyksistä ja jättänyt pyörätien taakseni.

Ovatkohan suomalaiset autokoulut laajentaneet toimintaansa Viron puolelle? Sama vähättelevä suhtautuminen pyöräilijöihin, joka erottaa suomalaisen liikennekulttuurin länsieurooppalaisesta, näkyy levinneen Viroonkin. Sivutieltä tulevat tukkivat pyörätien jäädessään odottamaan päätielle pääsyä. Matkan ensimmäinen paniikkijarrutus tapahtui juuri tällaisessa tilanteessa, kun Lada ajoi kolmion takaa eteeni. Tilanne olisi voinut olla vaarallinenkin, ellen olisi rehvakkaasta ajotyylisestä arvannut, mitä kaveri tulee tekemään.

Sosialismi on vaikuttanut kaupunkien tilankäyttöön mielenkiintoisella tavalla. Kun pääsin Tallinnan ruutu-

kaavakeskustan ulkopuolelle, maan käyttö muuttui oudon tehottomaksi. Tien varressa oli paljon erilaista joutomaata. Tämä erottaa vanhat sosialistiset maat länsieurooppalaisista. Kun maasta ei tarvitse maksaa, ei ole mikrotaloudellista kannustinta käyttää sitä tehokkaasti.

Sade yltyi hiljakseltaan ja minua alkoi viluttaa. Fillarin lämpömittari näytti kahdeksaa astetta eikä kosteus mitenkään vähentänyt kylmän tunnetta. Puin ensin päälle sadetakin, mutta jaloista alkoivat voimat kadota. Kai-voin lopulta esille pitkät pyöräilyhousut, jotka aivan viime tingassa olin saanut ahdetuksi reppuuni Alppien ylitystä ajatellen. Lihakset kiittivät lämmöstä ja polkeminen alkoi taas sujua. Kylmyys oli vienyt lihaksista voimat.

Moni oli varoittanut minua Via Balticasta. Ei siinä pyöräilijän kannalta mitään vikaa ollut. Porintie on paljon pahempi. Päälyste oli pääosin hyväkuntonen ja piennar leveä. Tien varressa mainostettiin useaan kertaan, että Euroopan Unioni on tämän rahoittanut. Tylsä se kyllä oli ajaa. Kilometrien suorilla keskellä ei mitään. Se menetteli, kun poljin hyvävoimaisena ja matkasta innostuneena, mutta tällaista ei monta päivää jaksaisi.

Tie kulki pitkät matkat läpi asumattomien tai hyvin harvaan asuttujen seutujen. Mikähän historia tähän väestötyhjyyteen liittyy? On meilläkin asumattomia seutuja idässä ja pohjoisessa, mutta Viro on Uudenmaan eteläpuolella.

Olin vuonna 1990 Virossa valvomassa kansanäänestyksen rehellisyyttä, kun virolaiset Paavo Väyrysen ja

Mauno Koiviston kauhuksi äänestivät halustaan erota Neuvostoliitosta. Hankkeen pelättiin tuovan tankit Tallinnan kaduille, mutta historia otti toisen suunnan ja virolaisten uhkapeli onnistui.

Kiersin vaalitoimitusta tarkkailemassa eri puolilla maata. Kävimme myös suuressa kolhoosissa. Kolhoosilla oli oma konepajansa maatalouskoneiden huoltoa varten, herukkaviinitehdas ja muuta pienimuotoista elintarviketeollisuutta. Tämä taloudellisesti tehoton omavaraisuus työllisti paljon. Maaseutu oli täynnä väkeä ja elämää.

Virolaiset isäntäni kertoivat, kuinka vapaasta Viros-
ta tulisi Euroopan vauras vilja-aitta. Heidän mielestään venäläiset veivät Viron maatalouden tuoton alihintaan moskovalaisille. En raaskinut kertoa maatalouden ylituotannosta lännessä.

Verrattuna noihin haaveisiin Viron tyhjenevä maaseutu näytti nyt seitsemäntoista vuotta myöhemmin kurdilta ja toivonsa menettäneeltä. Talouden rationaalisuus on pyyhkinyt paikallisen omavaraisuuden tieltään. Viro sai maataloutensa kannalta huomattavasti huonommat liittymisehdot EU:hun kuin Suomi. Ehkä tämä nopeaa modernisoitumista tavoitteleva maa ei edes halunnut taakakseen subventioilla elävää maataloutta?

Iltapäivällä sade taukosi. Nälän tunne alkoi pikkuhiljaa voimistua. Kaivoin sateelta turvassa olleen kommukan repun kätköistä ja kokeilin, miten löydän sen avulla ravintolan. Lähin löytyi muutaman kilometrin päästä Märjamaasta. Kaupunki oli varsinainen aikamatka 1900-luvun

alkuvuosille. Rähjäisyydestään huolimatta tyylikkäästi rapistuneet puutalot olivat paljon kauniimpia katsella kuin meidän modernit kirkonkylämme.

Ravintolassa kommukka löysi wlan-verkon – asiakkaille tarjottiin ilmainen internet-yhteys. Ruokaa odottaessa luin Suomen uutiset ja päivitin säätiedot. Kylmää on, mutta lämmin odottaa Puolassa.

Loppumatka oli hauskempaa. Sää muuttui poutaiseksi ja edes vähän lämpimämmäksi, ja tie kulki peltomaismassa läpi asuttujen seutujen.

Kolmisenkymmentä kilometriä ennen Pärnua ohitin kahvilan. En mennyt enää tankkaamaan, kun maali oli niin lähellä. Se kostautui. Voimat alkoivat ehtyä ja kilometrit venyivät kovin pitkiksi. Muistin tyttäreni aamulla nimipäivälahjaksi antaman suklaapatukan. Suklaa palautti voimat nopeasti. Olin unohtaa pyörämatkailijan perussäännön: syö tiheästi mutta vähän. Kun oli niin kylmä, en tullut juoneeksi urheilujuomaakaan.

Korkeusmittarini, jonka olin kalibroinut Tallinnan satamassa, osoitti Pärnua lähestyttäessä 60 metriä merenpinnasta. Odotin päivän lopuksi palkitsevaa alamäkeä, mutta sitä ei koskaan tullut. Ilmanpaine oli päivän aikana laskenut niin paljon, että korkeusmittari näytti 50 metriä väärin. Sää ei siis ainakaan paranisi.

Pärnuun tulin tunnin laskettua aikaisemmin yllättävän hyvävoimaisena. Kokeeksi suunnistin perille varaamaani hotelliin kommukan gps:n avulla, vaikka olisi se varmaan luomukonsteinkin löytynyt.

Seurasi kirjautuminen hotelliin, suihku, pyöräilypuse-

ron pesu, venyttely, ruokapaikan etsiminen ja blogin kirjoittaminen. Nämä toimet tulisivat toistumaan 30 kertaa.

Vasta hotelliin päästyäni tajusin, kuinka kylmissäni olin. En silti valita säästä. Olihan lähes tyyntä, minkä vuoksi Bianchi kulki vauhdikkaasti. Alkuviikosta ennustettuun rajuun vastatuuleen verrattuna pieni sade on vähäinen harmi. Tyynen sään arvoksi huomasi, kun merituuli iski vastaan vähän ennen Pärnua hidastaen matkantekoa selvästi.

Kuuma suihku kelpasi. Mistähän johtuu, että kun on kylmissään, lämmin suihku panee palelemaan oikein kunnolla?

Söin pastaa kadulla vastaan tulleiden suomalaisten matkailijoiden suosittamassa ravintolassa. Sielläkin oli wlan-verkko asiakkaiden käytössä. Milloin tämä kilpailukeino leviää Suomeen?

Huomenna pitäisi olla hyvä sää polkea. Viikonlopun jälkeen vastatuulen ennustetaan yltyvän, joten huomenna pitäisi ajaa pitkälle. Jos ajaminen sujuisi yhtä vauhdikkaasti kuin tänään ja jos lähtisin liikkeelle aamuhäällä, voisin yrittää ehtiä peräti Riikaan.

Päivämatka 135 km

Kokonaismatka 135 km

P 58,3810

I 24,5040

Toinen päivä, lauantai

SAULKRASTI, LATVIA

Piti lähteä liikkeelle aikaisin aamulla, mutta jotenkin aikaa tuhlautui kaiken maailman sählingissä pakkausten, nettisurffailun, blogin ja reitinsuunnittelun kanssa niin, että lähdin vasta kymmenen maissa. Ei siis tänään Riikaan.

Lähes kahdensadan kilometrin taival Riikaan olisi ollut tietysti paljon enemmän kuin mitä päivässä on järkevää ajaa. Sellaista ei minun kunnollani jaksaisi mitenkään monta päivää peräkkäin. Aloitan kuitenkin usein pyöräretket paahtamalla pari päivää niin pitkälle kuin jaksan. Se tekee saman kuin kaatokänni loman alussa, mutta terveellisemmin.

Eiliseen verrattuna sää oli paratiisillinen: heikkoa sivutuulta ja aurinkoista. Maisematkin olivat mielenkiintoisempia. Poljin edelleen Via Balticaa etelään. Alkumatkasta tie oli minulle ennestään tuttu. Olin ajanut sen viime kesänä kierrellessäni Bianchillani Virossa.

Ohitin myös nopeudennäyttötäulun, joka varoitti autoilijoita mahdollisesta ylinopeudesta. Siinä luki ”Sinun kiiruses”.

Parikymmentä kilometriä ennen Latvian rajaa kääntynin rannempana kulkevalle vanhalle Riian tielle. Sileä EU-asfaltti vaihtui paikalliseen ja rosoiseen, mikä hidasti vauhtia. Niin ainakin matkamittari näytti, vaikka kapealla ja mutkaisella tiellä tuntui pääsevän paremmin eteenpäin. Palkitsevaa oli, että tie kulki asutuksen läpi eikä kiertänyt kyliä, kuten Via Baltica. Vanhat päätiet ovat pyöräilijän kannalta parhaita. Ne kulkevat suhteellisen suoraan olematta piikkisuoria. Ne on linjattu läpi vanhan kulttuuri- maiseman. Koska ne on rakennettu hevoscarrujen aikaan, niissä ei ole turhia mäkiä, vaan ne seuraavat kauniisti maaston korkeuseroja.

Entisistä Neuvostotasavalloista Viro on ollut menestynein. Maan hallinnon rakentaminen oli mielenkiintoinen kokeilu, koska juuri ketään vanhan johdon edustajia ei merkittäville paikoille hyväksytty. Koska muuta hallintoa ei ollut, melkein kaikki Virossa johtavissa asemissa olevat olivat maan itsenäistymisen jälkeen kolmekymppisiä. Nyt he ovat jo yli nelikymppisiä. Mitenkähän heistä päästään eroon, etteivät kaikki päättäjät olisi 2020-luvulla yli viisikymppisiä?

Modernin yhteiskunnan rakentaminen melkein tyhjästä on erikoinen haaste. Länsimaisia hyvinvointiyhteiskuntia vaivaa niin sanottu polkuriippuvuus. Kokonaan uusia ratkaisuja on hankala saada aikaan, koska vanhat

tavat ja tottumukset painavat ja vanhat instituutiot puolustavat rooliaan raivoisasti. Matkan varrella järjestelmään tarttuu kaikenlaista ylimääräistä painolastia. Kokonaan uutta rakentava voi vanhoista rasitteista vapaana tehdä paremman järjestelmän.

Viro ei valinnut pohjoismaisen hyvinvointivaltion mallia eikä oikein edes eurooppalaisia arvoja vaan kopioi monia ratkaisuja Yhdysvalloista. Edes verotus ei ole progressiivista kuin minimaalisesti. Puheet 20 prosentin tasaverosta eivät ole aivan totta, sillä sosiaalivakuutukset peritään niiden lisäksi yli 30 prosentin palkkaveroilla. Amerikkalaisittain vain vakuutetuilla on oikeus kunnolliseen terveydenhuoltoon. Virolaiset perustelivat tätä vähän julmaa ratkaisua harmaan talouden kitkemisellä. Veroja kiertävät eivät näin pääse nauttimaan myöskään veroilla tuotetuista palveluista. Eivätkä nekään, jotka oikeasti ovat työttömiä.

Ilmaan voi aina heittää kysymyksen, olisivatko virolaiset lempeämpiä köyhiään kohtaan, ellei suurin osa köyhistä olisi venäjänkielisiä.

Hyvin on Viro menestynyt. Edistys on ollut nopeaa ja epätasaista. Välillä tuntuu kuin olisi 1930-luvun ulkomuseossa, välillä taas tuntee Suomen olevan Vieroon nähden takapajula.

Muita pyöräilijöitä ei juuri näkynyt – kevät ei ole vielä niin pitkällä – mutta vähän ennen Latvian rajaa vastaan tuli ensin retkipyöräilijä Kreikan lippu pakkariin kiinnitettynä ja vähän hänen jälkeensä rento nojapyöräilijä niin ikään matkavarusteiden kanssa. Miksi en ollut tajunnut

liimata Suomen lippua reppuuni? Saisin helpommin juttuseuraa.

Nojapyörällä en ole eläessäni ajanut metriäkään. Tällä pyörämuodolla, jossa istutaan matalalla selkänojallisessa tuolissa ja jalat ovat vaakasuorassa eteenpäin, on monia intohimoisia kannattajia. Ilmanvastus on siinä matalan ajoasennon ansiosta pienempi. Pitäisi joskus kokeilla, vaikka vähän ihmettelen, miten tuollaisella mennään jyrkkään ylämäkeen. Kovin paljon nojapyörät eivät ole yleistyneet – tämä oli ainoa näkemäni koko matkan aikana.

Latvian rajan ylitin vähän puolenpäivän jälkeen. Kartan mukaan vanhalla Riian tiellä piti olla oma rajanylityspaikkansa, mutta säästöt olivat ilmeisesti vetäneet punakynällä sen yli. Jouduin palaamaan päätielle, mikä tiesi parin kilometrin ylimääräistä mutkaa. Raja näytti erottavan kaksi rinnakkaista kylää toisistaan. En käynyt katsomassa, onko raja todella suljettu myös paikallisilta asukkailta. Jos niin on tehty, kyläläiset varmaankin odottavat Schengeniä kieli pitkällä. Neuvostoaikana ne ovat joka tapauksessa olleet samaa kylää.

Tallinnan satamassa olin onnistunut saamaan leiman passiini. Ajattelin kerätä matkamuistona koko sarjan, mutta Latvian passivirkailija ei antanut leimaa. Selitti omalla kielellään jotain Euroopasta.

Riikaan en myöhäisen liikkeelle lähdön vuoksi ehtisi, joten piti alkaa suunnitella sopivaa yöpymispaikkaa. Jostain syystä kommukan Latvian kartasta puuttuvat hotellit kokonaan. Olin katsonut kotona netistä, että hotelli löytyisi viitisenkymmentä kilometriä ennen Riikaa Saulkrastista,

mutta en voinut olla varma, että siellä olisi tilaa.

Jossakin pienessä kylässä kävin ostamassa suklaata evääksi. Täällä myytiin muun muassa suomalaista Tuplaa. Se oli selvästi halvempi kuin Suomessa. Suomessa ei ole enää makeisveroa. Miten Suomessa valmistetun suklaan hinta laskee, kun se kuljetetaan pois maasta?

Pienestä Salagcrivan kalastajakylästä Riian lahden rannalta löytyi turisti-info, mutta sen ovi oli lukossa. Oli lauantai-iltapäivä. Ennen kuin sain pyöräni taas liikkeelle, jostakin pyyhälsi paikalle nuori mies, avasi oven ja varasi minulle hotellin Saulkrastista. Hän oli omaksunut hyvin turisti-infojen tehtävän: tarkoitus on saada turistit käyttämään rahaa. Niinpä hän sai minut vielä ohjatuksi paikalliseen ravintolaan, missä söin nautinnollisesti kevyen myöhäislounaan. Enää minulla ei ollut kiire Riikaan.

Hotellia jouduin Saulkrastissa vähän etsimään. Turisti-infon kaveri oli väittänyt sen näkyvän tielle. Tämän mukaan sitä ei siis tarvinnut paljon kartasta vahtia. Ei kylä näkynyt. Ajoin ohi ja jouduin palaamaan takaisin päin.

Kommukan kartasta eivät puuttuneet vain hotellit. Myös rantaviiva oli merkitty väärin. Kartan mukaan tien piti kulkea noin kilometrin päässä rannasta, mutta maastossa se kulki paikoitellen aivan rannan tuntumassa.

Olisin voinut ajaa pitemmälle, jopa yrittää Riikaan asti, mutta en halunnut tehdä hotellille oharia, kun olin kerran huoneen varannut. Hotelleja tällä rantaloma-alueella kyllä olisi riittänyt.

Hotelli oli keskellä suurta aidattua puistoa. Se näytti olevan varakkaan venäjänkielisen nuorison suosima huvit-

telupaikka tenniskenttineen. Jonkinlainen golf-harjoitteluratakin siellä näytti olevan.

Hotellin ravintola oli pieni ja pintamuodin mukaan modernisti sisustettu. Söin alkusalaatin ja taidolla valmistettua lohta.

Oli euroviisujen loppukilpailuilta. Venäläisen nuorison kansallinen uho nousi kattoon, kun serbialaiset heimoveljet voittivat. Voittajan riemu kuuluu kilpailuun, mutta minua riemun uhokkuus karmaisi. Suomalaisetkin ovat isänmaallisia – pystymme riemuitsemaan jopa menestyksestä curlingissa, vaikka emme ole aiemmin edes kuulleet lajista – mutta venäläisen nuorison nouseva panslavismi huolestuttaa minua. Erityisen huolestunut olen ”sudeetti-alueilla” asuvan venäläisnuorison kansallismielisyydestä, koska siihen sisältyy rivien välissä ajatus Venäjän imperiumin vanhojen rajojen palauttamisesta. Nöyryytetty suurvalta on vaarallinen noustessaan jaloilleen.

Kovasti toivoisin Venäjää mukaan eurooppalaisten kansojen yhteiseloön, mutta niin, että he hyväksyisivät eurooppalaiset periaatteet, joihin ei enää kuulu toisten kansojen alistaminen. Viimeaikaiset uutiset Venäjältä eivät ole rohkaisevia. En jaksa repiä pyöräilyhousujani siitä, ettei Venäjällä noudateta länsimaista demokratiaa, sillä missä se on todistettu, että tämä meidän järjestelmämme on paras tai edes oikeudenmukaisin maailmassa, mutta pyrkimys alistaa toisia kansoja on minusta yksiselitteisesti väärin.

Saulkrasti on Riianlahden rannalla vajaat 50 km Riisasta pohjoiseen. Takana on nyt runsaat 270 km ja edessä

ainakin kymmenen kertaa enemmän. Tällä vauhdilla tulisin perille viikon etuajassa, mutta maasto muuttuu haastavammaksi ja joskus on oltava vastatuultakin.

Ehtisikö sitä huomenna peräti Liettuaan?

Päivämatka 141 km

Kokonaismatka 276 km

P 57,2600

I 24,4234